

بسم الله

فلسفه روان‌کاوی

● مقدمه

روان‌کاوی فروید در سده اخیر با مسائل فلسفی متنوعی مرتبط بوده است. یکی از مهم‌ترین این مسائل که توسط فیلسوفان علمی مانند پوپر، گرونهاوم و ... مطرح شده "شان علمی" (یا معرفتی) آن است: آیا نظریه (و درمان) روان‌کاوانه "علمی" است یا "شبه علمی"؟ یا اساساً چیزی است یکتا و "منحصر به فرد"؟ مساله مهم‌تر اینکه با صرف‌نظر از علمی بودن یا نبودن، آیا نظریه (و درمان) روان‌کاوانه "موجه" و پذیرفتنی هست؟ آیا متکی بر "شواهد تجربی" است یا متکی بر "اوهام" و "فصه بافی" یا ...؟ و ...

به گفته جیم هاپکینز در مدخل "روان‌کاوی، مسائل فلسفی" از *دانش‌نامه فلسفه و علوم اجتماعی*، مناقشه‌های فلسفی درباب روان‌کاوی غالباً حول دو مساله بوده است:

۱- نظریه‌های روان‌کاوانه چه اندازه متکی به شواهد (evidentially supported) از طریق داده‌های بالینی اند؟

۲- برداشت‌های خاص روان‌کاوانه از حالات و فرایندهای ذهنی ناخودآگاه چه اندازه هنوز زنده اند؟ (p. 769)

در این دوره پس از چند جلسه مرور اجمالی و گاه‌شمارانه بر آراء فروید، نقدهای مهم مطرح شده بر آن در سنت "فلسفه علم" قرن بیستم (مثل پوزیتیویسم منطقی به نمایندگی ارنست نیگل، ابطال‌گرایی پوپر، و خصوصاً اشکالات جریان ساز ادولف گرونهاوم در کتاب *مبانی روان‌کاوی*) را مرور خواهیم کرد: آیا روان‌کاوی آزمون‌پذیر و ابطال‌پذیر است؟ آیا شرط علمی بودن یک نظریه ابطال‌پذیر بودن آن است؟ آیا روان‌کاوی یک علم شکست خورده است؟ و ...

در ادامه با توجه به این پرسش که آیا می‌توان از نظریه روان‌کاوی با تکیه بر یافته‌های "علم اعصاب معاصر" دفاع کرد به بررسی نسبت روان‌کاوی با علم اعصاب و جریان‌های نوظهوری مثل عصب-روان‌کاوی (neuro-psychoanalysis) می‌پردازیم.

سپس روان‌کاوی فروید و مفاهیم کلیدی آن (مثل ناخودآگاه) را در سنت "فیلسوفان تحلیلی" مانند ویتگنشتاین، مک ایتنایر، سرل و دیویدسون، و پس از آن در سنت "فلسفه قاره‌ای" مانند ساختارگرایی فرانسوی (به نمایندگی ژاک لاکان)، پدیدارشناسی (هایدگر و مرلوپونتی) و ... پی خواهیم گرفت. یک پرسش اساسی هم‌چنان این خواهد بود که آیا خوانش مثلاً دیویدسون یا ژاک لاکان از روان‌کاوی فروید آن را از نقد کسانی مثل گرونهاوم نجات می‌دهد؟ به عبارت دیگر، اشکالات گرونهاوم به فرض این که بر روان‌کاوی فروید وارد باشد، آیا بر خوانش ساختارگرایانه ژاک لاکان یا ... نیز وارد است؟

• طرح درس و سیر جلسات (نسخه اولیه)

منبع اصلی	موضوع جلسات		موضوع	
	مرور اجمالی مسائل	جلسه اول	مقدمه	
ژان میشل کینودو، ۲۰۱۸، زیگموند فروید: یک درآمد ژان میشل کینودو، ۲۰۰۴، فروید خوانی	مروری بر آراء فروید (به ترتیب زمانی)	جلسه ۲ و ۳	فروید و روان‌کاوی	بخش نخست
موریس ایگل، ۲۰۱۱، از روان‌کاوی کلاسیک تا معاصر	برخی صورت‌بندی‌ها از روان‌کاوی فروید	جلسه ۴		
	نقد ارنست نیگل و نقد کارل پوپر بر روان‌کاوی (ابطال‌پذیری و مساله شبه‌علم)			
آدولف گرونباوم، ۱۹۸۴، بنیان‌های روان‌کاوی	خوانش هرمنوتیکی هابرماس و ریکور از روان‌کاوی و نقد گرونباوم بر آن	جلسه ۵ تا ۸	روان‌کاوی و فلسفه علم	بخش دوم
	نقد گرونباوم بر پوپر و نقد گرونباوم بر روان‌کاوی			
چاوفی، ۲۰۱۳، "شبه‌علم، علت‌شناسی جنسی فروید در باب روان‌رنجوری" بودری، ۲۰۱۱، "مخمصه معرفتی یک شبه‌علم: برساخت‌گرایی اجتماعی با روان‌کاوی فرویدی روبه‌رو می‌شود"	نقدهای فرانک چاوفی و مارتین بودری بر روان‌کاوی			

	عصب روانکاوی مارک سولمز و منتقدانش	جلسه ۹	روان کاوی و علم اعصاب	بخش سوم
ولہیم و ہاپکینز، ۱۹۸۲، جستارهای فلسفی در باب فروید دیوید اسمیت، ۱۹۹۹، فلسفہ ناخودآگاه فروید	ویتگنشتاین و مک ایتتایر	جلسه ۱۰ و ۱۱	روان کاوی و فلسفہ تحلیلی	بخش چهارم
	جان سرل و دیویدسون			
ریچارد بوتبی، ۲۰۰۱، فروید در مقام یک فیلسوف	ژاک لاکان (ساختارگرایی و روان کاوی فروید)	جلسه ۱۲ تا ۱۴	روان کاوی و فلسفہ قارہای	بخش پنجم
	پدیدار شناسی (هایدگر و مرلوپونتی) و فروید			
	فوکو و فروید			
اپستاین، ۱۹۹۵، اندیشه های بدون اندیشنده	مارک اپستاین	جلسه ...	روان کاوی و معنویت شرقی	